

Szerkesztői iroda :
Belmagyar-utca végén (Máriaffy-ház), a hová a lap szellemi részét megillető közlemények czimzendők.

Az „Ellenzék” előfizetési díja :
Egész évre . . . 16 forint. Negyedévre . . . 4 forint.
Félévre . . . 8 forint. Egy hóra . . . 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 5 krajczár.
Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.
Kéziratok nem adatnak vissza.

ELLENZÉK.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Kiadó-hivatal:
Kolozsvárt, Belközép-utca 33-ik szám.
Egy négyszög czentiméternyi tér ára **4** krajczár. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek.
Reklám sora **1 forint.**
Bélyeg-illeték minden hirdetés után **30 kr.**

—
Hivatalos közlemények sora **5 forint.**
Nyilttéri czikkek garmond sora után **20 kr.** fizetendő.

A nap eseménye.
Senki se gondolja azt, hogy mi most ebben a cikkelyben Tisza Kálmán nagyváradi beszámolójáról akarunk beszélni. Ez az ur minden jogát eljátszta már ahhoz, hogy vele, a beszédeivel, vagy cselekedeteivel komolyan foglalkozzunk.

A ki, mint ő, ilyen élemedett korban abban keresi politikai szereplésének dicsőségét, hogy szentségtelen kézekkel rátörjön Magyarország ezeréves alkotmányára — az nem méltó egyébre, mint arra, hogy megvetéssel forduljon el tőle a nemzet, melynek im vén korában vált hűtelen fiává.

A nap eseményét igazában gróf Csáky Albinnak a volt közoktatásügyi miniszternek, a magyar politikai közélet e méltán tisztelt kitűnőségének a képviselőház tegnapi ülésén mondott beszéde képezi.

A szabadelvű pártban bekövetkezett bomlás során a pártból kivált képviselők, valamennyien a pártnak legtekintélyesebb férfainak vezérszóno-kaként, lépett fel tegnap gróf Csáky Albin.

És mondott egy minden tekintetben nagyjelentőségű és máskülönben is művésziesen megépített parlamenti beszédet, mely nem csak a parlamentben, hanem az egész országban és bizonyára ezen kívül is első sorban foglalkoztatni fogja az elméket.

Mióta a különválás megtörtént a gróf Csáky Albin beszéde az első, mely a mai parlamenti és politikai helyzettel és az ezt előidéző okokkal a magyar nemzeti politika szempontjából akként foglalkozik, hogy egyben a kibontakozás egyedül célzavezető útját is megjelöli.

Gróf Csáky Albin eme beszédjében az ellenzéki pártok obstrukciójával és a Bánffy-kabinet kormányzati politikájával s ezek kölcsönhatásaival a pártatlan szemlélő igazságérzetével foglalkozik.

Nem helyesli az obstrukziót, de nem helyesli a jelenleg üzött kormányzati politikát sem. És főképpen azt hibáztatja, hogy Bánffy báró a jelen s nagybárá általa felidézett helyzetből nem akarja levonni az egyedül helyes konzekvenceziát azt t. i., hogy mert az

ő személye szolgál egyetlen akadályául a parlamenti viszonyok konszolidációjának — még mindig görcsösen ragaszkodik ez álláshoz és nem hozza áldozatul a maga személyes ambícióját az ország érdekeinek.

Gr. Csáky Albin, ez a feltétlen tiszteletet érdemlő politikai jellem ezen beszédjében őszintén és minden párttekinet nélkül itéli el az obstrukciót és itéli el Bánffyt. Szerinte ez a kettő elválaszthatlan kapcsolatban áll egymással. Ez a két veszedelem csakis együttes hatásában képviseli az alkotmány veszélyét.

Az ellenzéki akció szerinte létrejött Bánffy miatt és az ő cselekményei következtében. Mihelyt egyik megszűnik, az alkotmányt fenyegető veszedelem is elveszti romboló erejét.

És ezen okoskodás révén a legkétségtelenebb logikai fejtegetés eredményében, mint a jelen helyzet előnyös megváltozásának egyetlen tényezőjét abban keresi, hogy Bánffy mondjon le, s adja át a helyét olyan államférfiúnak, a ki előtt az ellenzéki pártok készséggel leteszik az obstrukció fegyvereit. Ezzel aztán helyreáll a parlamenti béke, s megszabadul az alkotmányos élet az őt fenyegető komoly veszedelmektől.

Mihelyt a kormány élére olyan férfiú kerül, a kiben az ellenzéki pártok is megnyugvással látják a hatalom alkotmányos kezelésének eszközeit, akkor a veszedelem el van hárítva. Ebből kiindulva gr. Csáky Albin felállítja azt a tételt, hogy ilyen körülmények közt a többséget alkotó szabadelvű pártnak nem az a hivatása és nem azt követeli az ország érdeke, hogy az alkotmány épségének veszélyeztetése mellett is az ellenzék akciójának megghusítására törekedjék, hanem az, hogy *távolítsa el a kormány éléről azt a* férfiút, a ki valójában *kihívta* az ellenzéki pártok elkeseredett küzdelmét a nélkül, hogy az ez által okozott helyzetből máskép, mint az alkotmány veszélyeztetése nélkül kibontakozni tudna.

Ez világos, ez logikus, ez megdönthetlen megítélése a helyzetnek és megjelölése a kibontakozás egyedül lehetséges módjának.

A szabadelvű párt lelkiismeretének megébrsztése volt célja e nevezetes

beszédnek s most már meglátjuk, hogy ennek a pártnak a maga mesterségesen elaltatott lelkiismerete megébred-e olyan szózat után, mint a milyen a Csáky Albin gróf tegnapi beszédjében foglaltatik ?

Gróf Csáky Albin tiszta és nemes lelkében az igaz hazafi jogos aggodalma a maga egész veszedelmességében szólalt meg.

Bánffy hagyja el a helyét! Ez a kibontakozás útja az olyan politikai jelemek előtt, a kik szeretik a Hazát és féltik és védeni készek az alkotmányt.

Most már azon az elaltatott lelkiismeretében a Haza sorsával mit sem törődő pártan áll, hogy a Csáky gróf hazafias aggodalmában kikiáltott Szózatot megértse és a szerint cselekedjék.

Lesz-e hozzá elég bátorságuk és hazafiságuk ?

A politikai helyzet.
Budapest, decz 20.
A kormánypárton, úgy látszik, a Tisza-lexxel sehogy síncsenek megelégedve. A gyászvitézek szeretnék valamelyes kompromisszummal feleslegessé tenni e hazaáruló javaslatot. Erre vall a kormánypárti P. H. következő elmélkedése :

Az egyezkedés magva el van ültetve s azt mondják, hogy nem kisebb kertész ápolja, mint Vaszary Kolos hercegprímás. Az idő renekivül rövid. A türelmetlenség nemcsak a politikusok között, de az egész országban érezhető. A politika ráfekszik az emberek gondolkodására. A vidéken is mindenütt gyűlések vannak; beszámolók, nyílt levelek és pártértekezletek foglalkoztatják a karácsonyi ünnepre készülődő polgárokat. A bizonytalan-ságból lassankint mégis kibontakozik az a tudat, hogy a kormány a státusquot január elsején tul is biztosítani fogja. De hogy a kiegyezési új javaslatokban foglalt előnyökről az országnak a politikai zavarok miatt egyelőre le kell mondaní, ez bizonyos és nyomasztólag hat azon körökre, ahol az új kiegyezés előnyeire számítottak.

A békekötést ezért óhajtja mindenki, a gazdálkodásból és kereskedelemből élő ember inkább, mint a parlamenti politikus. Ott nyilván kevésbbé látják fontosnak, hogy az új elnök miképpen fogja kezelni a házszabályokat, meg hogy Tisza Kálmán iránt rokonszenvet nem érez a balpárt, mint azt, hogy az ország szekere ne forduljon kátyuba Szilveszter éjszakáján, s ne legyenek zavarok abban a háztartásban, melynek rendeztségétől sokak egzisztenciája függ.

A lex Tisza ellen, országszerte választópolgárok által aláírt kérvények és népgyűlések tiltakoznak, Bánffy bárót pedig csak egyes kerületek szababelvűpártjának végrehajtó bizottságai „üdvözlík”, A Lloyd épületbeli klub ezen vidéki ügynökségei nem képesek aláírásokat szerezni, sem népgyűléseket rendezni Bánffy ur tiszteletére. Összeülnek tehát — tagjaik, főszozgabiráik, jegyzők, regálebérlok — és táviratilag „nagy lelkessedéssel” garantirozzák a „házát fentartó” providenciális államférfiúnak az ő „feltétlen bizalmukat” és „határtalan ragaszkodásukat.”

Hire jár, hogy Apponyi és Károlyi grófok és Csáky beszédeinek hatása alatt még többen fognak kilépni a szababelvűpártból, illetve visszavonni a lex Tiszára adott aláírásaikat.

Az ellenzéknek nagy morális erőt ad, hogy az ország igazi közvéleménye mögötte áll e harcban s mióta a kilépettek nyíltan kimondják, hogy Bánffy báró lemondásával azonnal visszatérne a béke, száz és ezer főben támadt fel már önmagától a gondolat, hogy miért kell éppen Bánffy Dezső bárónak lenni a főminiszternek, mikor távozásával a béke állana helyre. Erre a kérdésre nincsen semmi okos megoldás a lemondáson kívül és Bánffy báró mégis boldogítani akarja önmagával a hazát tüzzel-vassal s az alkotmány felforgatásával.

Tisza N.-Váradon.
Tisza Kálmán tegnap délelőtt beszámolt tartott N.-Váradon, a hol nemcsak barátai tüntettek mellette, de volt ellene is tüntetés.
A Tisza testőrségét a lex Tisza aláírói közül a következő kirendeltség képezte: Dániel Gábor, Szily Pongrácz, Szemere Attila, Solymossy Lajos br., Telcgydy József, Örley Kálmán, Bethly Algonon, Egyedy Arthur, Kristóffy József, Werner Gyula, Purgely Sándor, Pap Géza, Benke Gyula, Píukovics József, Gyárfás Endre, Magyary-Kossa és Kapdehó Ferencz.
Jóllehet a szabadelvű pártot plakáton hívták fel a pályaudvaron való tömeges megjelenésre, alig jött össze pár száz ember a vasuti állomáson, de maga a város sem öltötte fel azt az ünnepi díszí, melyet a tulbuzgó hatóságí közlegek annyira kíváncsnak jeleztek.
Házról-házra járva kérték fel a háztulajdonosokat, hogy lobogózzák fel a várost, de alig egynéhányan engedtek a szelid nyomásnak. A kik kitűzték a Tiszát ünneplő lobogót, azoknak meg a jogászsággal gyílt meg a bajuk. A jogakadémiának a Tisza-el-

lenes hallgatói azt a kategorikus üzenetet küldötték a tüntető Tisza-imádóknak, hogy vonják be a zászlókat, mert különben erőszakkal tépik le a házak tetejéről.

A rendőrség ezekre a hírekre nagy előkészületeket tett és a legnagyobb szigorral lépett fel, hogy a bevonulásnál minden el-
lentüntetést megelőzzön.

Nyomban kiadták a parancsot a tüntetők elhallgattatására, de a mozgósított rendőrség föllépése még inkább fölizgatta a nagyváradi ifjúságot és polgárságot és a lelkes demonstráció kísérte Tisza Kálmánt a városba.

Utközben két tüntető joghallgatót és több polgárt fogott el a rendőrség.

Bulyovszky polgármester minden telhetőt elkövetett a tüntetések elfojtatására, sőt megígerte az ifjúságnak, hogy két elfogott társukat szabadon bocsátja, ha a tüntetést abbahagyják. Mialatt a polgármester tárgyal az ifjúság vezetőivel, az időközben több ezerre fölszaporodott polgárság a kaszinó épülete elé vonult és Abeczug Tisza! Abeczug Bánffy! Le a hazaárulókkal! kiáltásokkal tüntetett a szabadelvű kaszinó ellen.

A kapitányság az összes rendőrséget mozgósította és egy félórára sikerült a tüntetőket szétszlatni, de a vármegyeház előtt ismét összegyűltek és Le a hazaárulóval! Le a Tiszákkal! fogadták Tisza Kálmánt, a ki a főispánhoz hajtatótt vacsorára. A rendőrség nagy erőfeszítéssel szétoszlatta a tüntetőket, a kik közül többeket elfogott.

A vármegyeházát és az utcákat egész éjjel rendőrség tartotta megszállva, mert attól tartott, hogy Tisza Kálmánt a közönség esetleg inzultálni fogja.

Beszédében a vén generális legtöbbet foglalkozott az általa benyújtott hazaáruló javaslatlall, melyről a többek közt a következőket mondta :

Én elvállalom. Én jöttem arra a gondolatra, hogy keressünk módot, a mely által egyfelől még egyszer figyelmeztetjük a képviselőház minden tagját, hogy ideje volna már legalább az indemnitvt törvényőre emelkedni engedni, de ha ez nem sikerül, másfelől konstátálják azt, hogy nem a képviselőház többségének hibájából következik be, ha bekövetkezik az az állapot, hogy majd szorosan vett alkotmányos eljáráson kívül kell az ország legfontosabb érdekeit megmenteni. Ez volt főindoka azon törvényjavaslatnak, melyet a többség értekezletén előterjesztettem.

Beszédét így végezte :
Önöknek teljes joguk van az általam elmondottak felett a legélesebb kritikát gyakorolni. Egyezh azonban nincs senkinek joga — és azzal önök bizonyára nem fognak élni — intencziómat rágalmazni. Ha az önök itélete ellenem út ki, az fájni fog. De még ezt is el fogom viselni inkább, semhogy ne tegyem azt, a mit lelkem sugall.

AZ „ELLENZÉK” TÁRCZÁJA.

1898. december 21.

A romantikus kis leány.

Csagányi Vilmosnak nem kis megerőtetésébe került, hogy Annuska elé mert ezzel a kérdéssel állani :

— Szeret ?
— Igen, nagyon szeretem, válaszolt a a kis leány.
— Sejtettem, reméltem ezt eddig is, de féltem, hogy csalódom, most azonban már boldog vagyok, mert tudom, hogy engem szeret, nem pedig Kertesi Palit.

Erre a kis Annuska olyan pillantást vetett Vilmosra, a mely világosan elárulta, hogy megütődött szavain.

— De hiszen Palit is szeretem, szólott egészen naíval.
— Palit is ?
— Hogy ne szeretném, hiszen olyan jó fia !

Vilmos alaposan lefőződött. Belátta, hogy kissé korán volt még olyan nagyon boldognak éreznie magát. De nem esett kétségbe. Nem azért volt büszke praktikus észjárására, hogy ne tudna most magán segíteni.
— Annuska még nem tudja, hogy mi a szerelem. Igyekezni fogok, hogy én legyek az, a kitől megtanulja, gondolta magában és elhatározta, hogy kitarító harczot fog vívni Kertesi ellen az Annuska szívéért.

Mit csinált volna más praktikus ember Vilmos helyében ? Bizonyára azt, a mit ő tett. Vilmos pedig azt tette, hogy először is szövetségest keresett. E nélkül nem lehet háborut viselni.

Hogy ez a szövetséges az Annuska mamája volt, az nagyon természetes. Csagányi teljes három hónapot szentelt arra, hogy Egerszeginé rokonszenvét és pártfogását megnyerje.

E czélból minden eszközt felhasznált, amivel Egerszeginé anyai szívére hatni lehetett.

Tuda, hogy Egerszeginé a tudósoknak nagy tisztelője, Vilmos tehát első sorban arra törekedett, hogy őt is tudósnak tartsa. A lekszionból mindennap betanult egy-egy szakaszt s ezt aztán nagy komolyan előadta. Hadd lássa Egerszeginé, hogy tudós és okos fiatal ember !

De jól tudta Vilmos azt is, hogy tudomány nélkül lehet valaki tudós, szeméüveg nélkül azonban nem, azért midőn Egerszegiék-nél látogatást tett, mindig felfegyverezte magát egy óriási szemüveggel.

Arról is gondoskodott, hogy úgy ösmerje őt Egerszeginé, mint a megtestesült szolidáságot.

A lumpolásra még gondolni sem mert. Ha megtudná az Annuska mamája, rögtön füstbe menne minden terve.

A három havi fáradozás minden ügyességét kimerítette. De volt is eredmény ! Egerszeginének nagyon megtetszett. Nem győzte eléggé dicsérni leányának.

— Nagyon ügyes fiatal ember ez a Csagányi ; tudós, okos, szolid. Boldog lehet az a leány, akit elvesz.

Vilmos hamar észrevette, hogy az Egerszeginé pártfogását megnyerte. Elérkezettnek látta az időt, hogy meggyőződést szerezzen, minő eredménye lett a támogatásnak.

Annuska nem osztotta praktikus életnézeteit, ő a romanticzizmusnak volt a híve. A realizmus és romanticzizmus összeütkezésében a jelen esetben az utóbbi lett a győztes.

A mikor Vilmos Annuska elé átlott azzal a bizonyos kérdéssel, a kis leány haraggal fordult fejele, olyan állásba helyezte magát, mint a lovagregények hősnői, mikor megsértik őket és szavainl kezdett.

— Szívem fölött én rendelkezem. Annak adom, akinek akarom. Kényszerítéssel nem lehet elnyerni, ön pedig ezt akarta. Ezért megvetem, megvetem !

Ezzel a faképnél hagyta a praktikus szerelmest.

— Ezt ugyan jól csináltam.

Ez volt az első gondolata Vilmosnak, a mikor a hirtelen meglepetéséből magához tért. Az Egerszeginé pártfogása nem hozta meg a remélt sikert, sőt most már sokkal távolabb áll a sikertől, mint azelőtt állott. Elhatározta tehát, hogy ezulnt nem fogja többé igénybe venni ezt a pártfogást és óvakodni fog attól, hogy Egerszeginének dicséretre okot adjon.

Hozzáfogott a három havi keserves munka eredményeinek lerombolásához.

Nehezére esett ugyan ; de szerelméért mit nem tesz meg az ember ! A lekszion helyett más olvasmányokat keresett. Kibőgészte a naptárakból és adomagyűjteményekből a leggyatrább anekdotákat és pontosan beszámolt Annuskáéknál új ismereteiről.

Leghőbb óhajtása az volt, hogy így nyilatkozzék róla Egerszeginé a leányának.

— Jaj de léha fiatal ember ez a Csagányi. Szerencsétlen leány az, a ki hozzá fog nőül menni.

De nem ment ez ám olyan könnyen ! Keserű csalódás érte, mikor egyszer sok üres beszédje után így szólott hozzá Egerszeginé :

— Látja, így tetszik maga nekem, ha nem foglalkozik mindig komoly dolgokkal. Mindennek meg van a határa, az a túlságosan sok komoly tanulmány még megárdhatna az egészségének.

Az első kísérlet tehát nem sikerült ! Csagányi azonban hősi elszántsággal folytatta a küzdelmet.

Emlékezett arra, hogy mennyire megharagudott Egerszeginé Palira, midőn ez egyszer éjjeli zenével lepte meg Annuskát.

— Jobban tenné, ha aludni menne s engedné, hogy más is aludjék. Ezek voltak akkor Egerszeginé szavai, a melyekből most Vilmos új reményt merített.

Három óra hosszat huzatta Egerszegiék ablakai alatt a leglámásabb nótákat s különönd gondja volt arra, hogy a klarinétnek jussan a főszerep. A mikor a hangversenynek vége volt, önelégülten tért haza abban a biztos reményben, hogy Egerszeginé alaposan lefogja majd hordani, mire a gyöngéd szívű kis Annuska megsajnálja és elérzékenyedve döl karjai közé.

Másnap jó korán tisztelgett Annuskáéknál. Egerszeginé barátságos mosolylyal fogadta :

— Ez a gyöngédség — szólott — igazán szép öntől s mondhatom, hogy nagy élvezetet szerzett vele leányomnak. Fogadja érte köszönetemet.

Csagányi szívét ellepte a harag, alig tudott magán uralkodni. Igyekezett minél előbb távozni. A mint haza ért, a legnagyobb kétségbeeséssel vetette magát egy székre, majd felugrott s örületes gyorsasággal kezdet fel s alá járni szobájában.

A második kudarcz minden reményét megsemmisítette. Arról kezdett már gondolkodni, hogy vajjon nem volna e legjobb, ha végleg lemondana Annuskáról. Képeztetésben bármiként is iparkodott uralkodni rajta — már azt látta, hogy Pali karonfogva sétál boldogan Annuskával, mint jegyesével.

— Ez nem fog megtörténni, nem engedem ! kiáltott fel Vilmos elkeseredetten s még jobban meggyorsította lépéseit. A mint

így fel s alá járt, hirtelen eszébe jutott valami s megállott.

Visszaemlékezett arra, hogy Annuskát néhány nappal ezelőtt egy himzésen látta dolgozni, a melyet anyjának szánt, harmincznyolczadik születésnapjára.

Ez a születésnap holnap lesz, kiáltott fel s leült asztalához. Tintát, tollat vett elő s rövid levelet írt, a melyben Egerszeginének gratulált harminczkilenczedik születésnapjára.

A leveleket elküldte s azután nyugodtan folytatta sétáját, most már sokkal lassubb tempóban. Még kedvére ki sem sétálta magát, a mikor egyik jó barátja, Tálos Mihály berohant szobájába.

Te ostoba számár ! Ezzel a gyöngéd kifejezéssel üdvözölte a vendég Vilmost.

Mindent elrontottál, Egerszeginé roppantul haragszik rád.

A jó barát még be sem fejezte egészen szavait, a mikor Vilmos megölelte.

Folytasd csak barátom ! biztatta felvidulva Tálost, ami fölött ez nagyon csodálkozott.

Egerszeginé magán kívül volt haragjában, kezében egy levelet tartott s ezt mondta Annuskának : „Nézd leányom, győződj meg róla te is, hogy milyen semmirevaló ember az a Csagányi. Kiseprűzőm, ha még egyszer beteszi hozzánk a lábát !” Ezt mondta Egerszeginé !

Igazán ? kiáltott fel Vilmos és egy baráti csókot nyomott Tálos bal arczára.

Azután így szólott Egerszeginé leányához : „Kertesi sokkal különb ember. Igazán csodálkozom magamon, hogy ezt eddig még nem vettem észre.”

Erre a jó barát jobb arczára is czuppánós csókot kapott.

Egerszeginé meghívta ma vacsorára

Éreztük ezt tegnap mindnyájan, az egész közönség. Mikor a függőnyt lehúzták s a szereplők beszélni kezdtek, mindjárt valami csodálatos, jóleső melegség áradt

széjjel a színházban . . . Mintha egy varázs-
űtésre eltűnt volna a mi modern világunk,
mintha szétfújták volna ezt a szézesztendőt
s visszahozták volna egy darab időt a mult
század végéről . . . mintha visszavarázsoltak
volna abba jó, patialis időbe, mely fájdá-
lom végleg letűnt és talán soha nem is fog
feljulni . . .

Ez a Berczik Árpád darabja. Darab,
mely ilyen hatást tud kelteni: elérte a leg-
nagyobb sikert.

Megvalljuk, nem így képzeltük előre.
Körülbelül így gondolkoztunk. A fővárosi lapok
mind dicsérőleg írtak róla. Persze, mert Ber-
czik neves ember és nagy ur. Aztán meg-
ezik a tárgy: illik is, hogy dicsérjék. A
magyar a tárgy: illik is, hogy dicsérjék. A
főszereplő legismertebb név az irodalomban:
ez jól esik színpadon látni. Magyar darab
egy is rég nem aratott sikert: kell is tehát
önteni a lelket a szerzőbe, ha csak egy
csöppnyi siker is volt.

Ilyenformán gondolkoztunk, mikor a
„*Himfy dalai*”-nak a budapesti Nemzei Szín-
házban aratott sikeréről olvastunk. És milyen
jól esett látnunk, hogy nem úgy van. Hiszen
ez egy pompásan megcsinált darab. Igaz,
hogy szerencsés a tárgy: de mennyivel sa-
rencesebb a kéz, mely ilyen jól alkotta da-
rabbá. A meséje érdekes, egészen leköti az
embert. Az alakjai kitűnően megrajzoltak,
törülmetszett magyar alakok. A nyelve magya-
ros, a mult századi színezete pompásan meg
van adva, izléssel és kerülésével minden
a tulszának. És a mi fő, az a hang, az a
levegő, mely egészen megragadja a lelket és
tökéletes illuzióba ringatja az embert!

Meséjét csak röviden érintjük, eleget
tárgyalták a fővárosi lapok. Az előjáték a
badaacsonyi szüreten történik 1895-ben. Ott
találjuk Kisfaludy Sándort. A költő Rosty
Jolánba szerelmes, a ki azonban őt kikosa-
razza. Kisfaludy azonban nem esik kétségbe,
mert észreveszi, hogy az egész csak mulé-
kony ábránd volt, mert ő voltaképen Szegedy
Rózázt szereti. Kisfaludynak menni kell hábo-
ruba, de magával viszi szívétlen a leány em-
lekét. Az első felvonásban viszontlátjuk Sze-
gedi Rózázt, ki titokban Kisfaludyért eped.
A leány rokona azonban *Szalóky* Péterhez
szeretné Rózázt hozzáadni és furlangos módot
eszeli ki erre. A leány romantikus hajlamu, ezért
Szalóknak átadja Kisfaludy nyomtatásban meg
nem jelent dalait és rábeszéli, hogy adja ki
magát azok szerzőjének. A romantikus haj-
lamu leány elhiszi az ártatlan csejt s rokon-
sánu ebred benne Szalóky iránt, ki olyan
szép verseket ír róla. Meg is igéri, hogy
hozzáamegy feleségül, ha verse nyomtatásban
esik megjelenni. A második felvonásban csak-
ugyan megjelennek „Himfy dalai” és Liza
hozzá is menne, de Kisfaludy leleplezi a pla-
gizátort és bevallja, hogy ő a Himfy-dalok
szerzője. Igen ám, de egy régi versből, mely
Rosty Antalnál volt, a poézisért lelkesedő
őreg ur azt hiszi, hogy az ő leánya volt, a
kihez Kisfaludy dalait írta és nem Szegedy
Róza. Hirdeti is nyomban mindenfelé. Szegedy
Róza elhiszi a dolgot és azt hiszi, hogy ő
csakugyan nem szereti Kisfaludy s ebben
segítségére van rokona is, Biró Józsefné, ki
elhiteti vele, hogy őt csak gazdagságért akarja
elvenni Kisfaludy, míg az igazi ideál Rosty
Antal leánya volt. A leány visszautasítja Kis-
faludyt. A harmadik felvonás azonban mindent
megmagyaráz.

Ez csak nagyon hiányos ismertetése a
darab meséjének, mely sok leleménnyel van
megcsinálva és érdekes helyzetekkel folyton
leköti az embert. És mily pompás jelenetei
vannak. Megannyi igaz gyöngy. Nehányat
fel is sorolunk belőlük. — Az előjáték-
ban a badaacsonyi szüret. Az első felvonásban
az ősi palotás, a mit az egész személyzet
tánczol: milyen kedves, lebilincselő jelenet a
régii jó világból. A második felvonásban az a
jelenet, mikor „Himfy dalait” olvassa lelke-
sültten egy nagy társaság a költő, kit vált-
tig magasztalnak, ott van közöttük, a nélkül,
hogy bárki is sejtjené. Milyen mulatságos,
mikor a *plagizátort* leleplezik. Micsoda hahota
tört ki erre a nézőtérén; mindenki a nemrég
történt esetre gondolt. A harmadik felvonásban
a csodakönel, Bay Annuska és Szalóky Péter
párjelenete mennyire megkapó, kedves je-
lenet. Mind elősorolni alig lehet.

Berczik Árpád igaz nagy sikert aratott
darabjával Kolozsvárt is, a minek őszintén
örvendünk. A magyar színműirodalom annyi
meddő kísérlete után végre egy igazi siker,
mely talán helyes irányba tereli a külföldi
mintákat és tárgyakat hajhászó magyar szí-
nműírókat.

A darab őszinte sikere egy igazi sikert
hozott a színháznak is. Régen láttunk mos-
tanában ilyen jó, összevágó, gondos előadást.
Látszik, hogy színészeink is örömmel, kedv-
vel és ambícióval játszták a darabot. A fő-
szerepet *Tompá* (Kisfaludy Sándor) játszta
igazi sikerrel. Ez az alakítása teljes elisme-
résre tarthat számot. Kitűnően etalálta a szer-

repe hangját s egyszerűen, közvetlenül játszta
meg ezt a melegen érző poétát. A maszkja
is kitűnő volt. *Iványi* (Kisfaludy Károly) végre
jó szerephez jutott tegnap. Róla szintén el-
ismeréssel írhatunk. Lám, a neki való sze-
repben mennyire kedves volt és milyen szép
sikert aratott! *Szentgyörgyi* (Ágh Ferencz)
utólérhetlen tösgyökeres magyar alakításainak
számát újra szaporította eggyel. Az ilyen sze-
repnek ő az igazi mestere. *Vendrei* (Rosty
Antal) kitűnően megcsinálta a darab másik
tipikus magyar alakját. *Janovics* (Szalóky Pé-
ter) a plagizátort játszta sok találó vonással
és zajos sikerrel. *Pataki* (Bezeredy Kálmán)
szintén jó volt. A fő női szerepet *Miklósi* Ilona
(Szegedi Róza) játszta. Több életet kellene ön-
teni ebbe az alakba, hiszen máskülönbén olyan
hálás szerep ez! Hogy Miklósi Ilona szerepe
minden szavával értelmileg tisztában volt,
azt elismerjük. Kár, hogy szívet nem adott
hozzá. *Turchányi* Olga (Rosty Jolán) csupa
báj, csupa kedély, csupa invenczió volt; a nők
közt neki volt legnagyobb sikere. *Baróti* Irma
(Bay Annuska) kedvesen játszott s különben
az utolsó felvonásban volt jó. *Laezko* Aranka
(Biró Józsefné) kitűnő volt. K. *Árpási* Kata (Nagy
Pálné) pedig mulatságos. A rendezés gondos-
sága mindenütt rávallott *Janovics* Jenő szak-
avatottságára. Így kell rendezni!

Nem hagyhatjuk megemlítés nélkül a
szép kiállítást sem. *Bölgöny* intendáns két
gyönyörű hátfüggőnyt festetett a darabhoz
Spannrfat Ágosttal, az Operaház festőjével.
Az elsőt a badaacsonyi szürethez, mely igen
hangulatos; a második a Balatont ábrázolja
és látványosságnak is gyönyörű. A 12 uj
magyar kosztüm, mely szintén ez alkalomra
készült, nagyon szép. Terkál ez alkalomra
készült parókái kitűnőek voltak.

**A budapesti Nemzeti Színház
igazgatósága egy uj négy felvonásos
színművet fogadott el** Herczeg Ferencztől, a
melynek címe *„Az első vihar”* és a mely
február hóban fog először színe kerülni. A
jövő év első ujdonsága Somló Sándor „Ki-
rályi házaselet” című verses vigjátéka lesz,
amely január hó első felében kerül színe.

Megkezdtek továbbá a próbákat Voss
„Bűnös” cz. három felvonásos drámájából
is, a melyet Abonyi Árpád fordított magyarra
és a melynek első előadását január hó má-
sodik felére tervezi az igazgatóság.

E két ujdonság előtt január hó 3-án
főlevenítk Toldi István „Kornélia” című
színművét, a melyet 1874-ben adtak először
a nemzeti színházban. A főszerepeket P.
Márkus Emilia, Vizváriné, K. Gerő Lina,
Szacsavayné, Császár és Mihályi játszták.

A színház belső csarnokában most ál-
lítják fel az uj ruhatári helyiséget, a mely
a legközelebbi napokban át lesz adható a
forgalomnak. F. hó 24-én, a mikor a szín-
ház zárva lesz, a nézőtér átalakítását vég-
rehajthatják. A középső bejáratot elzárják,
mialtál a támlásszékek száma 32-vel szapo-
rodik, azon felül a színpaddal szemben 15
páholy-ülés is lesz.

IRODALOM.

Álom és való. Ilyen czimen *Benedek*
Nándor egy kötet költeményt ad ki. Kolozs-
várt jól ismerik ezt az ifju embert, ki nem-
rég végezte a színészkolát is.. Hogy poéta,
ezt még nem tudta róla senki, még az is-
merősei sem. Most egyszerre egy kötet köl-
teménnyel lép a világ elé, a mint a hozzánk
beküldött előfizetési felhívásból láthatjuk. A
felhívás csak e pár sorból áll: „Egy kis kö-
tetbe gyűjtöttem össze költeményeimet. Egy
ifju élet fájdalma — öröme van abban együtt.
Menj hát világá kis könyvem s utravalóul
fogadd meg azt a jó tanácsot, hogy beko-
pogni mindenütt szabad, de belépni csak oda
— hol ajtót nyitnak neked.” Nem ígér a
szerző maga nagy dolgokat, a mi mindene-
setre jó jel s épen ezért jó lélekkel ajánljuk
a közönség figyelmébe. A kötet *1899-ik év*
január havában fog megjelenni. Előfizetési
ára füzve 2 korona, kötve 4 korona. Az
előfizetések a szerző címére (Kolozsvár,
Külmagyar-utca 28. szám) küldendők. Az
előfizetési ivatek legkésőbb *1898. december*
hó 25-ig kezéhez juttatni kéri. Ki tiz előfize-
tőt gyűjt egy tiszteletpéldányt kap,

A magyar föld urai. Ilyen czimen
ifju *Móricz* Pál regényt írt, mely csak a na-
pokban hagyta el a sajtót, a mint a hozzánk
beküldött megrendelési felhívásból lájuk. Ifju
Móricz Pál nem ismeretlen lapunk olvasó kö-
zönsége előtt; tösgyökeres magyaros nyelven
írt tárczaiból nehányat mi is közöltünk.
„*A magyar föld urai*” című műve ere-
deti társadalmi regény, melynek tárgya telje-
sen magyar, mind alakjaiban, mind cselek-
ményében, mind leírásaiban és a magyar föld-
dön a legutóbbi időkban történt társadalmi
átalakulásokkal foglalkozik és pedig különö-
sebben a magyar középnemesi birtokosoz-
tály züllesztével. Az elegánsan kiállított kötet
bolti ára 1 frt. Megrendelhető *Szegeden*, a
„*Szegedi Napló*” szerkesztőségében.

Uj zenemű ujdonságok. Az unat-
kozó király három felvonásos spanyol da-
rabja s ennek hangjegy piacra is került: A
népszínházban nagy sikerrel színrekerült ope-
retnek zenéjét a Rózsavölgyi és Társa czég
adta ki egy füzetben a Szalai Emi és He-
vesi Sándor fordította magyar dalszövegek-
gel. A füzet az operetnek legszebb, legdal-
lamosabb és könnyen játszható voltuknál
fogva a diletáns zongorázók számára leg-
hozzáférhetőbb részleteit tartalmazza. Meg-
találjuk benne a király refraines keringőjét,
a bájos tangot, az apródok mazurkáját, a
baile-te az idill-t, s a kitűnően sikerült kup-
lét: „Örült, vagy szent” refrain-nel. A hang-
jegy füzet zongorázók és dalkedvelőknek
egyaránt ajánlható. Ára 1 frt 80 kr. M.
Bitto István a jeles diletáns zeneszerző
„Valse rhapsodique” czímmel csinos fülb-
mászó keringőt szerzett, a mely dallamos-
sága mellett, választékos harmoniával is elő-
nyösen kiválk. Az izléssel kiállított zene-
művet a Rózsavölgyi czég adta ki és ugyan-
csak annak a kiadásában jelent meg Kutsche-
ra Alajos egy uj melodikus és könnyen
játszható kupléja is: A „gárde hadnag-
y” czímmel, mely igen csinos. A magyar dalok
és népdalok gyűjteménye is két szép törül-
metszett népdallal gyarapodott. Ezek az:
Iszik a betyár és Szalmaszál a vízbe kez-
detű dalok, a melyek melodikus voltuknál
fogva gyors elterjedésre tartanak igényt.

Jótekonyság.

K á h á n N á t h á n S á m u e l a kolozs-
vári jótekonnyel részére leánya férjhez
menetle alkalmából 50 frtot adományozott.
A nőegylet elnöksége a szíves adományért
hálás köszönetét nyilvánította.

A „Rongyos Egylet” részére ujab-
ban adakoztak pénzben gr. Lázár Istvánné
5 frt. Első magyar biztosító intézet 4 frt. Fo-
gadják a nemes szívű adakozók hálás köszö-
netünk nyilvánítását. A „Rongyos Egylet” ne-
vében: br Bánffy Zoltánné elnök. Elek Gyula
titkár.

Nyilvános nyugtázás. A Vörös
Kereszt egylet Kolozsvár városi választmá-
nyának népkonyha intézménye fenntartásához
adományokkal következők járultak:

Szacsavay Sándor 20 frt. Gr. Kornis Ber-
ta 10 frt. Br. Bánffy Albertné 10 frt. Br. Bán-
ffy Ernőné 5 frt. Gr. Eszterházy Jánosné 5
frt. Gr. Teleki Ferenczné 5 frt. Dr. Engel
Gábor 5 frt. Széchy Lorenz Józsefné 3 frt. Gr.
Kuun Géza 1 frt. Adakozott még Deák Pálné
és Szabó József Szászfenésről.

Fogadják a kegyes adakozók e helyen
is az egylet hálás köszönetét.

További adakozások minden nap a déli
órákban, a népkonyha helyiségében (Kismer-
terutca 7. szám) köszönettel fogadtatnak és
nyilvánosan nyugtáztatnak. Kolozsvárt 1898
december 18-án A népkonyha elnöksége.

A kolozsvári izr. nőegylet el-
nöksége őszinte köszönetet mond mindzok-
nak a hölgyeknek és uraknak, a kik a szom-
bat esti hangversenyen közreműködni szíve-
sek voltak, valamint a felülfizetőknek is.

K á h á n N á t h á n Samu 50 frtot juttatott
az egyletnek, egy magát megnevezni nem
akaró jötevő pedig, mint tavaly, az idén is
egy waggon vágott tűzfát bocsátott rendel-
kezésünkre a szegények között való kiosztás
végett. Fogadják mindketten az egylet hálás
köszönetét, nemkülönbén egy másik névtelen
adakozó 2 frtnyi adományáért.

LEGUJABB.

(Az „Ellenzék” táviratai, telefon tudósításai,
és sürgöny-levelei.)

Betiltott szocialista kongresz- szus.

Budapest, decz. 21.

Szocialdemokrata pártvezetőség kará-
csonyra országos pártkongresszust és föld-
műves szakkongresszust hívott össze, Rudnay
főkapitány azonban a kongresszust betiltotta
és elutasító határozatát azzal indokolta, hogy
tapasztalat szerint szocialisztikus agitáció az
ország békéjét és a közrendet veszélyezteteti
és azért nem engedheti meg, hogy a kong-
resszusokat ez idő szerint megtartsák.

A szabadelvű párt manifestuma.

Budapest, decz. 21.

Az ellenzéki pártok példáját követve, az
országgyűlési szabadelvűpárt is külön mani-
fessztummal fordul a nemzethez.

A párt kiáltványa szöszerint megjelent
a „Nemzet” decz. hó 17-ik számában; most
az külön lenyomatban szokszorosítottván, teg-
nap éjjel a fővárosban falragaszok útján tet-
ék közé.

Öngyilkosság.

Nagybecskerek, decz. 20.

Torontálmegye Csernyő községében
Koch György jómódu kereskedő beleugrott a
pusztájban levő kutjába, honnan halva huzták
ki. Nehány nap előtt meghalt egy 17 éves fia
és ezt annyira lelkére vette, hogy csöndes
öröket fogta el, mely halálba kezdte.

Splényi báró büntetése.

Budapest, decz. 21.

Rudnay főkapitány báró Splényi
Ödön rendőrtanácsost fegyelmileg 200
frta ítélte, mert az, az Engel-féle bor-
mintákat kiadta a nélkül, hogy felettes
hatósága további intézkedését bevárta
volna.

Az ítélet enyhítő körülményül azt
hozza fel, hogy Splényi hosszú pályá-
ján fegyelmileg büntelve nem volt.

Országgyűlés.

Budapest, decz. 21.

A képviselőház mai ülését 10 óra
után Madarász József körelnök nyitotta
meg, jelentvén, hogy a Tisza-lex ellen
az ország minden részéből tiltakozások
érkeztek a Házhoz.

A napirend előtt Fehérváry Géza
honvédelmi miniszter szoltalt fel s kéri
a Házat, czélozva a Polonyi Géza tegnapi
beszédére, hogy a honvédséget ne
vonják belé a vitába.

A honvédség mindig hű marad
esküjéhez, azért ne bántsák azt.

A napirend során az első szónok
Bartha Ödön volt, ki folytonos tetszés
között fejtegette az ellenzéki akció jo-
gosultságát és élesen kelt ki Bánffy el-
len, a ki mióta elfoglalta a miniszter-
elnöki székét, annak tekintélyét folyton
kisebbitette s utoljára egészen aláasta.

Ma már a miniszterelnök szavá-
nak nem hisznek, s így a miniszterel-
nöki székből tett nyilatkozatok nem
birnak semmi súlylyal, sőt az ellen-
szenv akkora iránta, hogy ki sem akar-
ják hallgatni.

Meggyőző érvekkel mutatta ki
Tisza Kálmán alkotmányellenes atten-
tumát.

Tiszát fölbujtónak nevezi s azo-
kat, kik aláírásukkal támogatni akarják,
bűnsegédeknek.

Beszéde során, mely mindegyre
lelkes éljenzésre ragadta a balodalt, ki-
látásba helyezie a Tisza-lex merényle-
tért **a vád alá helyezést.**

Az ilyen attentátumokra a törvény
5 évi fogházat ró.

És ebben a merénylet elkövetésé-
ben nemcsak a kormány lesz felelős-
ségre vonható, hanem mindazok, kik
a javaslatot aláírásukkal megpecsételték.

Ráolvassa Tisza Kálmánra a he-
venes években a kisebbségről írt röpi-
ratát, a melyben ugyancsak erősen
kelt ki Tisza a többség mindenható
hatalma ellen.

Pártolja Kossuth Ferencz javas-
latát.

Ezután személyes kérdésben Po-
lónyi Géza szoltalt fel.

Azt feleli Fehérváry miniszternek,
hogy nem akarta a vitába a véderőt
bevonni, csak az ex-lex esetre hozta
szóba a honvéd esküjét.

Kéri Fehérváryt, hasson oda, ne
következzék be ez állapot.

Ezután szünet következett.

Szünet után a kilépettek közül
felszoltalt: Hieronymi Károly, volt mi-
niszter.

Azt kérdi a kormánytól s az őt tá-
mogató többségtől:

Tisztán az ellenzék-e oka a jelen-
legi helyzetnek?

Tetszés a baloldalon.

Majd így folytatja:

A törvényt azt mondja, hogy or-
szággyűlési felhatalmazás nélkül adót
szedni nem lehet.

A ki ezt megsérti, alkotmányunkat
ingatja meg.

Nagy tetszés a baloldalon.

**Meglehet, hogy lesznek me-
gyék, hol egy darabig fizetnek,
de lesznek, hol megtagadják.**

A mit a kormány ezzel szemben
elakar követni, az a legdurvább erő-
szak.

Majd, ha az országgyűlést elna-
polják, akkor az a vékony lepel is elsza-
kad, mely szomorú állapotainkat elfe-
ledi s **az abszolotizmus teljes
meztelenségében fog jelentkezni.**

Nagy mozgás a jobboldalon.

Nem lát a kormányon egyetlen egy
embert sem, kiért ilyent kelljen elkö-
vetni.

**Itt csak Bánffy lemondása
segít.**

Nagy tetszés a baloldalon.

Hieronymi után Gajáry Ödön ál-
lott fel, ép olyan ellenszenves tagja
a Háznak, mint Pulszky.

Ki is tört rögtön a vihar olyan
elementáris erővel, hogy egyetlen sza-
vát sem lehetett hallani.

Fokozta az ingerültséget, hogy
Bánffy oda hagyva helyét, az elnöki
emelvény felé közeledett.

Ezt látva az ellenzék, a legzajo-
sabbban kiabálta: Helyre! Ki vele! s
többen Bánffy felé mentek, mire a
jobb oldal is megindult.

Elnök mindkét oldalt felszólítja,
hogy menjenek helyükre.

Nagy helyeslés.

Bánffy erre kiment a teremből s
Gajáry beszélt tovább, hogy mit, azt
nem lehetett kivenni, mert a nagy zajt
az elnök csemetése nem tudta lecsen-
desíteni.

A Reichsrath elnapolása.

Bécs, decz. 21.

A Reischrathtot január 17-ig el-
napolták.

NYILTTÉR.

Fötér 18. sz. alatti üzletemet Január 1-ére már kiadtam.

Hogy a helyiséget nevezett időre átadhas-
sam, a raktáromon még nagy mennyiségben levő
*déli gyümölcs-, csemege-, fűszer- és vegyesdru-
kat minden elfogadható árban eladom
és ezzel együtt a berendezést is.*

A n. é. közönségnek eddigi szíves párt-
fogásáért köszönetet mondva, bátor vagyok
figyelmét e föltte kedvező bevásárlási for-
rára felhívni.

Kiváló tisztelettel
3—3. **Péterffy Mór.**

ELADÓ ALMA.

Gróf Teleki László Gyula
kendi-lónai uradalmában
ELADÓ ALMA található

mm.-ként **10—12** frtért. Megrendelést elfogad
az uradalmi tisztartóság u. p.: Kendi-Lóna.
2—3

Legszebb és legczélszerűbb Karácsonyi és uj évi ajándékok.

Legelegánsabb és legfinomabb
különlegesség — ujdonságok, mint férfi fe-
hérművek, cipő, kalap, esernyő, bot, nyak-
kendő, valódi franczia zsebkendők, sárczipők,
harisnyák és keztyűk. 5—6

**Minden igen mérsékelt áron
nagy választékhan!!!**

BITTÓ REZSŐ, Kolozsvárt, Fötér 11 sz.

Van szerencsém **hatóságilag** meg-
vizsgált, kitűnő minőségű, valódi és tisztán
kezelt **boraimat** a n. é. közönség b. figyel-
mébe ajánlani.

Kiváló tisztelettel
Fenyves Mór
bornagykereskedő, Belmagyar
utca 30. sz.

(3—7)

Gazdák Figyelmébe!
»Erdélyi Gazda«
1899. január 1. től:
hetilap lesz!
Szerkesztő:
Tokajai László, ur. S. J. E. titkára.
*Előfizetési ár 1 évre: 6 forint; 1/2 év-
re: 3 frt; 1/4 évre: 1 frt. 50 kr. Előfize-
tetek és levelek beküldendők.*
Szerkesztőség és Kiadóhivatal:
Kolozsvár, Belkőzségi utca: 11. sz.

„KEGYELET”

temetkezési intézet

Kolozsvárt, B.-közép u. 10. (a tiszt. Minorita
társház alatt).

**Uj hazai felszerelés. Szolid és
pontos szolgálat. Legolcsóbb árak.**

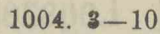
Telefon 402. 401.

(36—50)

1012. 1—1

Lichtenstein József,
kir. bir. vgrhjtó.

Betegh Péter, beltorda-utca.

Kivánatra árjegyzék és költségszámítás bérmentve küldetük.

Sürg'nyezim: Moldován kertész Kolozsvárt.

Nagy raktár majolika dísz tárgyakban — Díszes állvány-lámpák.

954. 6—12 varrógép és kerékpárkereskedő, Kolozevárt (vashidnál).

Klenn Pál
fakertedésben, külmonostor u. 116.
Telefon 79.
936. 7-10

belhid-utca 24., a m. kir. posta-palota mellett.

Szőnyeg 3 mt. hosszú, 2 m. sz., 2 frt 40 kr.
 Paplanok 1'80, 2'50, 3'50, 6 frtig.
 Mátrázok 3 frtól feljebb.
 Alsó ingek és nadrágok 55 krtól feljebb.
 Egy aczélnyelű esőernyő 1 frt 20 kr.
 Egy aczélnyelű selyem ernyő 1 frt 80 kr.
 Egy pár női czugos cipő 2 forint 50 kr.
 még számtalan más cikkek kespézn fizetés
 mellett hallatlan olcsó árban.
 802.18 – 20

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundatia pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.